

LUX FILM DAYS

3 FILM
24 NYELVEN
28 ORSZÁGBAN

MUSTANG

Deniz Gamze Ergüven

Franciaország, Németország, Törökország, Katar

MUSTANG

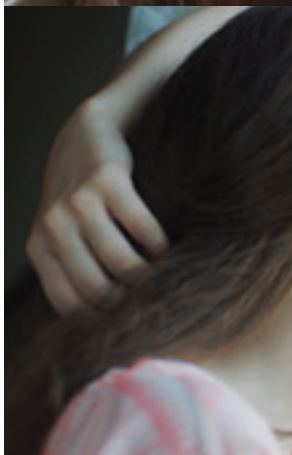
DENIZ GAMZE ERGÜVEN

A nyár elején járunk. Lale, Nur, Ece, Selma és Sonay öt lánytestvér, akik elválaszthatatlanok. A Törökország északi részén fekvő faluban a testvérek hazafelé tartanak az iskolából, közben ártatlanul játszanak a fiúkkal. Az erkölcsi kicsapongásnak vélt játék váratlan következményekkel járó botrányt kavar. A családi otthon fokozatosan börtönné alakul, az iskolába járás helyett háztartási ismereteket kell tanulni, házasságok üttetnek nyélbe. Az öt lánytestvér azonban – közös szabadságvágytól vezetve – kijátssza a rá kényszerített korlátokat.

HÁTTÉR, TÁGABB ÖSSZEFÜGGÉSEK: SZEKULARITÁS, PATRIARCHÁTUS, EGYENLŐSÉG, A KÜLÖNBÖZŐ ÉRTÉKEK EGYÜTT LÉTEZÉSÉNEK NEHÉZSÉGEI

Denize Gamze Ergüven forgatókönyvében különösen hangsúlyos az a fokozás, amely az öt életvidám lány rövid időn belüli bezárásához vezet, és minden bizonnyal szélsőséges és kivételes helyzetet ábrázol, nem pedig a Törökországban általánosan elterjedt állapotot. Az országban valójában sokféle, egymással ellentétes dolog érvényesül. Jóllehet a nők – sok európai nemzetnél korábban – már 1934-ben választójogot szereztek, politikai képviseletük máig igen csekély maradt. A XX. század elején alapított szekuláris állam emancipációs értékei és a társadalomban mélyen gyökeröző patriarchális hagyomány között őrlődő Törökországban 2001-ben új polgári törvénykönyvet fogadtak el, amely a nőknek a férfiakéval egyenlő jogokat biztosít minden téren, ugyanakkor megerősödtek a vallási indítatású, új politika pártok – különösen az AKP (Igazság és Fejlődés Pártja) –, amelyek a nők társadalmi szerepének sokkal hagyományosabb felfogását hirdetik.

Ezt a szinte skizofrén módon ellentmondásos helyzetet (nevezetesen a város és vidék között feszülő ellentétet) különösen jól rajzolja meg Deniz Gamze Ergüven, aki filmjében nagy erővel és hitelesen ábrázolja az ellentétes értékeken alapuló világok feszültségeivel terhes egymás mellett élését. Az öt lányból, nagyanyjukból, nagybátyjukból és nagynénjeikből álló – de nem feltétlenül reprezentatív – nagy családról szóló példázat merészen kérdez rá a nők hagyományos társadalmakban betöltött szerepére. Így elgondolkodtat egy alapvető problémáról, amelytől többek között az Európai Unióba való belépés is függ. Következésképpen ez a fontos szempont adja most elemzésünk keretét.

ELTÁVOLÍTOTT VALÓSÁG

Jóllehet a *Mustang* létező valóságból meríti témáját, e valóság ábrázolásának módja nem szigorúan realista. Már a film címe is részben mesés történetet vetít előre, a vadló az öt kamaszlány, különösen Lale szimbólumává válik. A meseszerűség a forgatókönyvben is megjelenik, amelyet többek között a két oldalon álló szereplők (a testvérek és a nagybácsi) közötti ellentét és az egyre súlyosabbá váló, ám végül szimbolikus és kettős fordulattal megoldódó konfliktus jellemez. Végezetül a film sötét hangulatát rendszeresen humoros elemek oldják, amelyek segítenek távolságot tartani az éppen zajló drámai eseményektől.

ÖT TESTVÉR SZOROS ÖSSZEFONÓDÁSBAN

Az öt kamaszlányról elmondható, hogy életük szervesen összekapcsolódik, mintha egyetlen entitásként léteznének: ha az egyikükkel történik valami, az érzelmi és magatartásbeli hatással van a többiekre is.

Emellett az osztatlanság mellett azonban fokozatosan megjelenik a lányok elkülönülése is. Lale, a legfiatalabb jár az élen a szabadságkeresésben, testvérei különböző, néha egymással ellentétes módon reagálnak a rájuk kényszerített sorsra. Míg Sonay szembeszáll nagyanyjával, elutasítja az előre elrendezett házasságot, és egyedülként mehet feleségül ahhoz a férfihoz, akit szeret – éppen jókor kerül őszinte és kölcsönös szerelmi kapcsolatba, melyet a család is elfogad azzal a feltétellel, ha azonnal házasságot kötnek –, addig Selma annak a beletörődésnek a megtestesítője, amely a patriarchális társadalmakban sok, a nem kívánt házasságot elkerülhetetlen sorsként elviselni kénytelen nőre jellemző.

ISMÉTLÉS

Az Erol nagybácsi és unokahúgai közötti ellentétek adják a film fő cselekményét, amely kisebb változtatásokkal ismétlődő, halmozódó események sorozatára épül.

FORDULAT

Az Erol nagybácsi (a jelenlegi társadalmi rend képviselője) és Lale (a rend elleni lázadás képviselője) közötti konfliktus fokozatos elmélyülése nyomán növekszik a drámai feszültség, amely a film végén éri el csúcspontját, amikor azonban váratlan fordulat következik be. Erol saját csapdájába esik, amikor nem tud bemenni abba a házba, amit ő maga alakított erődítetté, így a börtön paradox módon a lányok menedékhévé és szabadságuk eszközüvé változik.

E fordulat felszabadítja a lányok hangját is: az addig együttműködő és nyugodt Nur eltépi a ruháját, kihajítja az ablakon, és azt kiabálja, hogy felhívja a rendőrséget, és mindent elmond nekik. Viselkedése jelzi, hogy fiatal kora ellenére tökéletesen tisztában van azzal, hogy a családjá által a lányokra kényszerített intézkedések törvénytelenek, legyen szó a kényszerházasságról, az iskolából való kivételükről, és minden velük szemben alkalmazott, bármilyen természetű erőszakról. A *Mustang* kontextusában bekövetkező, ennyire erősen szimbolikus fordulat megerősíti a történet politikai súlyát, lerántva a leplet egy jog szerint egyenlő, de a valóságban még mindig rendkívül egyenlőtlen társadalomról.

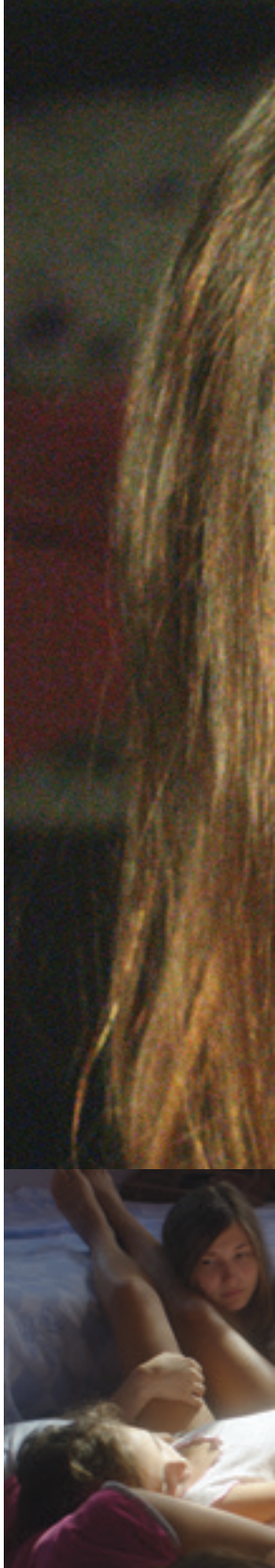
KIEGYENSÚLYOZÁS

A film csúcspontját jelentő fordulatot jól érzékelhető hangulatváltás is kíséri. A forgatókönyvet eddig növekvő drámai feszültség jellemezte, most a megkönnyebbülés, sőt a nevetés győzedelmeskedik. Komikus elemek azonban elszórtan már korábban is megjelentek a történetben.

Különösen a nagyanya körül forgolódnó nők csoportja a komikus események forrása. A patriarchális hagyományok és a lányokkal vállalt érzelmi közösség között vívódó asszonyok kétféle hozzáállás között ingadoznak állandóan. Jóllehet a nagyanya unokáitól példás és „tiszteletre méltó” viselkedést vár el, ám mindig közbelép, hogy Erol önkényes túlkapasaitól megvédje őket, fedezi őket, ha helytelenül viselkednek, fiát pedig rendre utasítja.

A film legviccesebb jelenete a faluban játszódik, amikor a lányok a focimeccs alatt megszöknek. A nagyanya elájul, amikor meglátja az unokáit a tévében. Emine nagynéni, attól tartva, hogy a férfiak is meglátják a lányokat a képernyőn, azonnal kalapácsot ragad, és szétveri az elosztószekrényt, ahonnan a ház az elektromos áramot kapja. Mivel a férfiak rájönnek, hogy a falu többi részén nincs áramszünet, a nagynéni habozás nélkül egy villanyoszlophoz siet, és dobálni kezdi a tetejét, amíg a szerencsétlen robbanás sötétbe nem borítja az egész települést. Az abból származó hatalmas feszültség, hogy Erol esetleg felfedezi unokahúgai szökését, itt elveszíti drámaiságát a már-már szurrealista jeleneteknek köszönhetően, amelyek ráadásul a férfiak háta mögött játszódnak, akiknek így túljárnak az eszén, és szimbolikusán megfosztják őket mindenhatóságuktól.

A film végén újra Erol válik neveltségessé, amikor Nurnak és Lalénak sikerül kizárni őt az „erődítményből”, amelyet ő maga épített, hogy bezárva tartsa a lányokat. A jelenetben rengeteg a feszültség, mivel Erol minden eszközzel próbál bejutni a házba, sejtethetően gyilkos (vagy legalábbis erőszakos) szándékkal, de az a tény, hogy Louis Lumière „Megöntözött öntözőjének” mintájára saját csapdájába esik, komikus hatást vált ki, és ez magával ragadja a nézőt.

TOVÁBBGONDOLÁSRA ÉRDEMES TÉMÁK TÉRKEZELÉS

Mustang című filmjében Deniz Gamze Ergüven nyilvánvalóvá teszi a modernitáshoz kapcsolódó nyilvános tér és a továbbra is a patriarchális társadalom hagyományos értékei által befolyásolt magánszféra között tátongó űrt. Vajon a mi társadalmainkban is létezik hasonló jelenség?

Vinciane Fonck

les grignoux

RENDEZŐ: Deniz Gamze Ergüven
FORGATÓKÖNYV: Deniz Gamze Ergüven,
Alice Winocour
SZEREPLŐK: Güneş Nezihe Şensoy, Elit Iscan,
Doğa Zeynep Doğuşlu, Tugba Sunguroglu,
Ilayda Akdogan, Nihal G. Koldas, Ayberk Pekcan
OPERATÖR: David Chizallet, Ersin Gök
ZENESZERZŐ: Warren Ellis
PRODUCER: Charles Gillibert
KOPRODUCER: Frank Henschke
PRODUKCIÓ: CG Cinéma
KOPRODUKCIÓS PARTNER: Vistamar
Filmproduktion
KÉSZÍTÉS ÉVE: 2015
IDŐTARTAM: 94 perc
MŰFAJ: filmdráma
ORSZÁG: Franciaország, Németország,
Törökország, Katar
EREDETI VÁLTOZAT: török

TÖRTÉNETEINK A FILM ÁLTAL KÖZVETÍTETT ÉRZELMEK FÉNYÉBEN

Az Európai Parlament bemutatja a 2015. évi LUX FILMDÍJ elnyeréséért versengő három filmet:

MEDITERRANEA, rendező: Jonas Carpignano
(Olaszország, Franciaország, Egyesült Államok, Németország, Katar)

MUSTANG, rendező: Deniz Gamze Ergüven
(Franciaország, Németország, Törökország, Katar)

UROK (A LECKE), rendező: Krisztina Grozeva és Petar Valcsanov
(Bulgária, Görögország)

Ezek a sokrétű történetek, amelyek tehetséges fiatal európai filmrendezők rendkívüli elhivatottságának és kreativitásának eredményeként jöttek létre, a 4. LUX FILMNAPOK során kerülnek vetítésre.

LUX FILMDÍJ

A kultúra alapvető szerepet játszik társadalmaink kialakításában. Ezt szem előtt tartva az Európai Parlament 2007-ben létrehozta a LUX FILMDÍJAT, amelynek célja az európai filmek Európa-szerte történő forgalmazásának bővítése, valamint a jelentős társadalmi kérdésekről folytatott európai szintű eszmecsere ösztönzése. A LUX FILMDÍJ egyedülálló kezdeményezés. Míg a legtöbb európai koprodukciót csak a származási országokban játsszák és – még az EU-n belül is – ritkán forgalmazzák máshol, a LUX FILMDÍJ megadja azt a ritka lehetőséget három európai filmnek, hogy az EU 24 hivatalos nyelvén feliratozzák őket.

A LUX FILMDÍJ győzteséről az Európai Parlament képviselői szavaznak, a győztest 2015. november 25-én hirdetik ki.

LUX FILMNAPOK

A LUX FILMDÍJ nyomán született a LUX FILMNAPOK. A LUX FILMNAPOK 2012 óta mutatja be szélesebb európai közönségnek a LUX FILMDÍJ elnyeréséért versengő három filmet. A LUX FILMNAPOK keretében szeretnénk Önt meghívni egy felejthetetlen kulturális élményt nyújtó, határokon átívelő eseményre. 2015 októbere és decembere között lehetősége nyílik arra, hogy az egész EU mozikedvelőihez csatlakozva megtekintse a *Mediterranea*, a *Mustang* és az *Urok (A lecke)* című filmeket az EU 24 hivatalos nyelvéneg egyikén. Ne felejtse el szavazni a kedvenc filmjére honlapunkon: luxprize.eu vagy Facebook oldalunkon!

KÖZÖNSÉGDÍJ (AUDIENCE MENTION)

A LUX FILMDÍJ közönségdíját a nézők kedvenc filmje kapja. Éljen a lehetőséggel és szavazzon a *Mediterranea*, a *Mustang* vagy az *Urok (A lecke)* című filmre, hogy részt vehessen egy sorsoláson, amelynek nyertese – az Európai Parlament meghívottjaként – részt vehet a 2016. júliusi Karlovy Vary Nemzetközi Filmfesztiválon, és kihirdetheti a közönségdíj győztesét.

NÉZZE MEG,
VITASSA MEG,
SZAVAZZON

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU